

Naczyniaki jamiste u dzieci – etiologia i postępowanie

lek. med. Milena Małecka

Naczyniaki (łac. heamangioma) są to zmiany widoczne najczęściej na skórze dziecka, powstające w wyniku proliferacji komórek śródbłonka naczyń krwionośnych. Różnorodność kliniczna jest na tyle duża, że mogą być jedynie niewielką zmianą kosmetyczną lub stanowić zagrożenie życia, np. przy postępującym wzroście naczyniaków okolicy głowy i szyi, mogących powodować niedrożność dróg oddechowych czy trudności w połykaniu. Większość z nich ujawnia się ok. 3. miesiąca życia i zwykle zanika samoistnie około 1. roku życia.

Jednym z rodzajów naczyniaków (poza naczyniakami kapilarnymi i mieszanymi) jest naczyniak jamisty (łac. haemangioma cavernosum), który podobnie jak inne naczyniaki, jest odmianą nowotworu łagodnego. Może dotyczyć zarówno naczyń krwionośnych, jak i chłonnych (łac. lymphangioma cavernosum). Występuje na błonach śluzowych i skórze noworodków i niemowląt, nieco częściej u dziewczynek i wcześniaków.

Etiologia

Przyczyna powstania naczyniaków nadal nie została jednoznacznie wyjaśniona. Z pewnością, jak w wielu innych chorobach, istotny jest czynnik genetyczny - częściej występują rodzinnie. Za rozwój naczyniaków odpowiedzialny jest głównie czynnik wzrostu fibroblastów (bFGF) oraz naczyniowy śródbłonkowy czynnik wzrostu (VEGF), a także proteazy (urokinaza, kolagenaza typu IV) oraz np. cząsteczki adhezyjne.

Objawy

Naczyniak jamisty krwionośny jest wyniosłym, czerwonym lub sinoczerwonym guzkiem. Najczęściej pojawia się na owłosionej skórze głowy i na twarzy. Kolor staje się bardziej intensywny z wiekiem. Jest zmianą dość dynamiczną. Początkowo widoczny jako różowa plamka lub poszerzenie naczyń. W ciągu kilku miesięcy może powiększyć się do zmiany kilkunastocentymetrowej (faza proliferacji). Kolejnym etapem jest faza stabilizacji (niepowiększania rozmiarów), po czym następuje jego blednięcie i sukcesywne zanikanie. Naczyniaki położone w głębszych warstwach skóry i tkanki podskórnej powodują jedynie nieznaczne uniesienie skóry z jej błękitnym zabarwieniem.

Fot. 1 Naczyniak jamisty rozległy twarzy

Źródło: www.iceis.pl

Naczyniaki jamiste chłonne

W przypadku naczyniaka jamistego chłonnego objawy są inne. Najczęściej jest to sprężysty guz, zmniejszający się pod wpływem ucisku, zlokalizowany w okolicy głowy i szyi. Zdarza się, że osiąga tak duże rozmiary, że może uciskać drogi oddechowe i zagrażać życiu dziecka, wymagając szybkiej interwencji. Może również, podobnie jak naczyniaki jamiste krwionośne, występować w narządach wewnętrznych, np. w krezce, jelicie czy przestrzeni zaotrzewnowej. Szybka interwencja jest również konieczna, gdy

naczyniak się gwałtownie powiększy, najczęściej w wyniku krwotoku do jego wnętrza lub zakażenia.

Fot. 2 Noworodek z olbrzymim naczyniakiem chłonnym twarzy po stronie prawej –

Źródło: www.czytelniamedyczna.pl

Przyczyną ich powstawania są najprawdopodobniej zaburzenia w rozwoju naczyń chłonnych, choć dokładna etiopatogeneza nie jest dokładnie poznana. Z uwagi na istotne klinicznie rozmiary, mogą być rozpoznawane prenatalnie (USG). Do diagnostyki naczyniaków jamistych chłonnych służy także TK, MRI oraz RTG.

Diagnostyka

Pojedyncze naczyniaki jamiste rozpoznajemy zwykle na podstawie charakterystycznych cech klinicznych - zmiana skórna pojawia się kilka tygodni po urodzeniu, szybko rośnie z tendencją - po fazie stabilizacji - do ustępowania. Pomocna przy kontroli naczyniaka u małego pacjenta może być dokumentacja fotograficzna, pozwalająca śledzić ewolucję zmiany naczyniowej. Zmiany mnogie natomiast wymagają szczegółowej diagnostyki z uwagi na współistnienie z innymi patologiami. Nierzadko naczyniaki jamiste skóry

współistnieją z podobnymi zmianami w ośrodkowym układzie nerwowym, głównie manifestując się napadami padaczkowymi oraz krwawieniem śródczaszkowym. W przeważającej większości (80%) umiejscawiają się nadnamiotowo - głównie w płacie czołowym i skroniowym. Jeśli występują w okolicy krocza z wadami narządów płciowych, wadą pęcherza moczowego, niedrożnością odbytu i wyrosłami skórnymi - wówczas można rozpoznać zespół PELVIS. Zespół PHACES natomiast to naczyniaki krwionośne, wady serca (koarktacja aorty), wady mózgu oraz mostka. W okresie noworodkowym może występować rozszkana naczyniakowatość noworodkowa - mnogie naczyniaki skórne oraz naczyniaki narządów wewnętrznych (np. wątroby, płuc, serca).

Leczenie

Naczyniaki jamiste krwionośne zwykle ustępują samoistnie. 30% z nich zanika do ukończenia 3. roku życia, co drugi - w ciągu 5 lat, a prawie wszystkie (90%) – do 9. roku życia. Pozostaje jednak zwykle nadmiar skóry lub teleangiektazje. Proces zanikania zmiany przyspiesza terapia kompresyjna – stosowanie ucisku naczyniaka. W przypadku szybko rosnących zmian, pomocne może być stosowanie glikokortykosteroidów (ogólnie lub miejscowo), które hamują wzrost naczyniaka. Podobny efekt wykazuje laseroterapia oraz podskórne wstrzyknięcia interferonu-alfa. Jedną z bardziej skutecznych metod leczenia jest zastosowanie propranololu. Jednak do tego rodzaju terapii dziecko jest kwalifikowane po kompleksowej ocenie chirurgicznej oraz kardiologicznej. Stosowana dawka to zwykle 1–4 mg/kg masy ciała w trzech dawkach podzielonych. Dawka podlega modyfikacji wraz ze wzrostem masy ciała. Leczenie kończone jest po uzyskaniu odpowiedniej poprawy klinicznej, gł. po zakończeniu fazy proliferacji.

W przypadku leczenia naczyniaków limfatycznych stosuje się ostrzykiwanie preparatami powodującymi jego obliterację. Szeroko stosowany w przypadku leczenia tego typu zmian jest lek o nazwie Picibanil - OK-432. Jest to preparat zawierający zabite szczepy *Streptococcus pyogenes* oraz benzylpenicylinę. Jego mechanizm działania polega na chemicznej stymulacji tkanek, powodując zmiany zapalne, prowadzące do zamykania przestrzeni torbieli i koncentryczne bliznowacenie naczyniaka chłonnego. Usunięcie naczyniaka kwalifikowane jest w ramach leczenia chirurgicznego.

Źródła:

1. Michał Błaszczczyński, Patrycja Sosnowska, Jowita Winiaszewska, Natalia Napierała: "Leczenie naczyniaków chłonnych u dzieci"; *Nowa Pediatria* 2/2012, s. 28-31

2. Dariusz Wyrzykowski, Maciej Chojnicki, Barbara Chrzanowska, Piotr Czauderna: "Zastosowanie propranololu w leczeniu naczynek wczesnodziecięcych – doświadczenie własne "; Standardy medyczne. Pediatria. 1/2014 r

3. Dariusz Jeżewski, Ireneusz Kojder, Marek Lickendorf, Przemysław Nowacki: "Leczenie operacyjne naczyniaka jamistego mózgu wywołującego napady padaczkowe przy użyciu mapowania neuronawigacyjnego"; Annales Academiae Medicae Stetinensis Roczniki Pomorskiej Akademii medycznej w Szczecinie, 2009, 55, 1, 52–57

4. "Naczyniaki i malformacje", www.naczyniaki.com

5. Marcin Fajkis: "Naczyniak jamisty"; www.wylecz.to.pl

6. Konrad Wojciechowski: "Naczyniaki limfatyczne"; www.medme.pl

